

AYGÜN HEYDƏROVA*

HÜSEYN ABBASZADƏNİN “MANSUR” POVESTİNDƏ “ÖLÜMCÜL QADIN”

Bu məqalədə Hüseyn Abbaszadənin bədii nəsrində qadın, qadının cəmiyyətdə və ailədəki rolu, ənənəvi və müasir qadın tipinə yanaşma təhlil edilmişdir. Məqalədə Azərbaycan ədəbiyyatında qadının keçdiyi yol, qadının vəziyyəti məsələsinə toxunulur. Hüseyn Abbaszadənin bədii nəsrində - “Mansur” povestində “ölümcül qadın” (femme fatale) anlayışının necə təqdim edildiyinə nəzər salınır. Nəticə hissəsində “ailədəki qadın” modelinin “cəmiyyətdəki qadın” modelinə inteqrasiyası zamanı genetik kodun nəzərə alınmaması nəticəsində qadına verilən azadlığın yanlış qavranıldığı müəyyən olunur. “Müasir qadın”, “müasir kişi” modeli altında qərbtəsirli “süni” qadın və kişi modelinə qarşı öz keçmişini, milli-mənəvi dəyərlərini, gen kodunu bilən müasir düşüncəli vətəndaş modelinin qoyulmasının labüdlüyü vurğulanır.

Açar sözlər: Hüseyn Abbaszadə, qadın, “ölümcül qadın” (femme fatale), ailə, cəmiyyət

Sovet dövrü Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli nümayəndələrindən biri Hüseyn Abbaszadədir. Hüseyn Abbaszadə bədii nəsri dedikdə, ilk öncə müharibə mövzusu xarırılsaq da, onun bədii nəsrində müasir mövzuların da aparıcı olduğunu unutmamalıyıq. Yazıcının yaradıcılığında qadın, onun cəmiyyətdə, ailədə rolu məsələsi hər zaman aktual olmuşdur. Onun qadın qəhrəmanları azad fikirli, əxlaqi-mənəvi dəyərlərə bağlı obrazlar kimi diqqəti cəlb edir. 60-cı illərdə ədəbiyyatın mövzusunda baş verən dəyişiklik H. Abbaszadə bədii nəsrindən də yan keçmir. O, qadına yeni rakursdan yanaşmağa, ənənəvi qadın qəhrəmanlarından kənar obrazlar yaratmağa başlayır.

Qadın hər zaman ədəbiyyat üçün aktual mövzu olmuşdur. Hər cəmiyyətin qadına münasibəti fərqli olmuşdur. Qədim türk bədii təfəkkür və düşüncə örnəklərinə nəzər saldıqda qadının cəmiyyətdəki və ailədəki yeri öz modernliyi ilə diqqəti cəlb edir. Xüsusilə qədim türklərin ortaq ədəbiyyatı əsasında yaranmış epos yaradıcılığında bunu aydın şəkildə müşahidə etmək olur.

“Oğuz xaqan”, “Kitabi-Dədə Qorqud” və s. eposlara nəzər yetirdikdə qadınların sərbəst, həm ailənin, həm də cəmiyyətin “anası” kimi təqdim edildiyinin şahidi oluruq. Buradakı qadınlar “tamamlayıcı” funksiya daşıyır. Bu qadınlar at minir, qılınc çalır, düşmən üstünə getməklə yanaşı, elin igidlərini dünyaya gətirir və tərbiyə edirlər. Beləliklə, qədim türklərin ortaq mədəniyyətində qadın-kişi ayrımının olmadığını görürük. Qadın istər ailədə, istər sosial həyatda nüfuz sahibdir. Təsədüfi deyil ki, Nitekim Mehmet Kaplan Türk cəmiyyətində qadını aşağıdakı kimi təsnif edir:

1. Dövrünün ideal kişi tipi olan Alp tipinə yaxınlaşan İslamdan əvvəlki dövrdəki qadın.
2. Oturaq mədəniyyətə və İslam mədəniyyətinə daxil olduqdan sonra qadın.
3. Qərb mədəniyyətinin təsiri altında qadın [5, s.29].

Bölgüdən də aydın olduğu kimi, İslam dinin qəbulundan sonra qadının cəmiyyətdə sosial statusu dəyişir. Get-gedə qadının cəmiyyətdəki yeri “ailənin anası” kimi çərçivələnir.

Dünyada qadın haqları Fransız inqilabı ilə meydana çıxsa da, XIX əsrdə Sənaye inqilabı ilə geniş vüsət alır. Azərbaycan ədəbiyyatında da İsmayıl bəy Qutqaşının “Rəşid bəy və Səadət xanım” (1835), Mirzə Fətəli Axundzadənin “Hekayəti-xırs quldurbasan” (1851) əsərlərindən başlayaraq azad sevgi, qarşılıqlı məhəbbət əsasında ailə qurmaq, qadın şəxsiyyətinə hörmət və ehtiram kimi məsələlərə yeni aspektdən baxılır. Cəmiyyətdə və ailədə qadınların hüquqsuzluğu problemi Cəlil Məmmədquluzadə, Əbdürrəhim bəy Haqverdiyev və başqalarının əsərlərində təsvir edilirdi.

Lakin 1918-ci ildə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin qurulması ilə qadınların cəmiyyətdəki mövqeyi dəyişir. Belə ki, Şərqdə ilk dəfə qadına seçki hüququ verildi. Bu qadınların cəmiyyətdəki rolunun bərqərar olması üçün mühüm bir addım idi.

Sovet hakimiyyəti illərində qadınlar yalnız ailədə deyil, cəmiyyətdə, istehsalatda kişilərlə bərabər çalışmağa, qoşa addımlamağa başladılar. Bu dövrdə qadın emansipasiyası, qısa bir zamanda onlar arasında savadsızlığın ləğvi, qadınların cəmiyyətdə kişilərlə bərabər hüquqları malik olması, öz istedad və bacarıqlarını gerçəkləşdirə bilməsi müasir, özünə güvənən, inamlı qadın nəslinin yetişməsinə səbəb oldu. Tənqidçi Tehran Əlişanoğlu bu prosesi belə şərh edir: "Bizim nəsrədə bütün XX əsr boyu keçən bir "qadın mövzusu" vardır. Mən onu "qadın emansipasionu" şəklində qabardıram, ... cəmiyyət həyatında qadın oyanışı, qadının cəmiyyətdə yerini axtarması. Bizdə bu bir xəttidir. 30-cu illərdə sosial plandadır. 50-60-cı illərdə nəsrədə güclü publisist" [2].

Məlum olduğu üzrə, qadın, qadın problemi ədəbiyyat üçün yeni mövzu deyil. Bədii nəsrədə bu ənənə zəngindir. Məlum olduğu kimi, 1928-cı ildə Cəfər Cabbarlı qadınların cəmiyyətdəki rolundan, onların çəkdiyi əzablardan, apardıqları mübarizədən və nəhayət, geridə qalmış patriarxal ənənələr üzərindəki qələbəsinə bəhs edən "Sevil" pyesini yazdı. Nəticədə qadınların da kişilərlə bərabər istehsalatda çalışması, evdəki qadının cəmiyyətdəki qadına inteqrasiya etdiyini gördük. Beləliklə, qadın "evin anası" misiyasından uzaqlaşdı. Bu proses ədəbiyyatımızda iki tip qadın modelinin görünməsinə səbəb oldu:

1. Ənənəvi qadın tipi – ömrünü yalnız ailəsinə adanmış, yalnız ana funksiyasını icra edən
2. Müasir qadın tipi – ailə ilə yanaşı, cəmiyyətdə aktiv fəaliyyət göstərən

Müasir qadın tipinin özünü də şərti olaraq iki qrupa bölmək doğru olar. Birinci qrupa milli-mənəvi dəyərləri özündə əks etdirən, müasir düşüncə tərzinə malik müasir qadın, ikinci qrupa Qərbin təsiri duyulan müasir qadın.

İkinci qrupa daxil olan qadını savadlı, sərbəst, düşüncələrini deməkdən çəkinməməklə yanaşı, milli-mənəvi dəyərlərə uyğun olmayan hərəkətləri – xəyanəti normallaşdıran fərdlər kimi təqdim edə bilərik.

Dünya ədəbiyyatında bunun kifayət qədər örnəyi vardır. Bunların içində Qüstav Floberin "Madam Bovari" və Tolstoy "Anna Karanina" romanlarının adlarını xüsusilə qeyd etmək istərdik. Fransız yazıçısı Qüstav Flober qadın xəyanətini əks etdirdiyi "Madam Bovari" (1856) romanını yazır. Dövrünün ən qalmaqallı əsərinin müəllifi olan Qüstav Flober romanının "cəmiyyətin əxlaqına uyğun olmaması" səbəbilə məkəməyə verilir.

"Anna Karanina" əsərini Tolstoy 1873-1877 illərdə qələmə alıb. Əsərdə Rusiyada patriarxal həyat tərzini qalıqlarının burjuva tərəqqisinin təzyiqi altında necə dağıldığı əks edilməklə yanaşı qadın, onun daxili dünyasına nəzər salınır. Təsadüfi deyildir ki, Tolstoy əsəri "ilk həqiqi romanım" adlandırmışdır.

Hər iki əsərin qadın qəhrəmanlarına nəzər yetirdikdə özünü dərk etməyə çalışan, öz hisslərinin "köləsi" nə çevrilən qadınlar görürük. Bu qadınlar ənənəvi stereotipləri dağıdır, "yeni həyat" qazanırlar. Buna görə də "Madam Bovari" Fransız modernizminin, "Anna Karanina" isə Rus modernizminin simvolu kimi təqdim edilir. Hər iki əsərdə təqdim edilən qadın qəhrəmanlar dünya ədəbiyyatda romantizmdən realizmə keçidin öncülləri hesab olunur. Dünyaca məşhur olan bu əsərlər digər yazıçıların əsərlərinə də təsirsiz ötürməmişdir.

Çünki zaman və məkəndən asılı olmayaraq qadın-kəşi münasibətləri hər zaman aktual olmuşdur. Cəmiyyətin ən kiçik vahidi olan ailəni məhz qadın-kəşi formalaşdırır. Müqəddəs hesab edilən ailənin özünəməxsus qanunları vardır. Cəmiyyət və din tərəfindən insana təlqin edilən qaydalar sağlam ailənin mövcudluğu üçün əsasdır. Bunun əsasında inam və sədaqət dayanır. Lakin qloballaşan, müasirləşən dünyada ailə məfhumu da dəyişir. Məhz bu dəyişim bədii

təxəyyülün gücü ilə ədəbiyyata yeni mövzular qazandırır. Ailə anlayışının dəyişməsi bu qurumu təşkil edən fərdlərin dəyişimindən başlayır.

Azərbaycan ədəbiyyatına nəzər saldıqda XX əsrin 50-60-cı illərində qadın və kişinin yeni xüsusiyyətlər qazandığı aydın görünür. Yeni müasir qadın artıq öz hisslərini təhlil edə bilər, öz xoşbəxtliyi naminə çətin qərarlar qəbul edir. Biz bu yeniliyi İlyas Əfəndiyevin “Körpüsəlanlar” əsərində görürük. Səriyyə obrazı əslində cəmiyyətdəki yeni qadın obrazı idi. Bu qadın daxili dünyasını dərk edir, cəmiyyətin ona diqtə etdiyi qaydaların köləsinə çevrilmişdir. Əsər qadının özünüdərkindən qorxan bir sıra tənqidçilərin qınağına tuş gəlir. Bu baxımdan Cəfər Cəfərovun “Körpüsəlanlar” povesti ilə əlaqədar olaraq özünü göstərən avamlıqlara yol verilməməli, vaxtilə Mustafa Quliyevin dediyi “müsləman tənqidinin” qalıqları ilə mübarizə edilməlidir” [3, s. 95] fikri məsələni konkret şərh edir. Çünki Səriyyə müasir obraz olsa da, “özləşmiş” obraz deyildi.

Dünya ədəbiyyatında *femme fatale* (fransızca tələffüzü: (fam fa' tal) qadın anlayışı vardır. Bu qadın tipi həyatında olan kişiye problemlər yaradan cazibədar qadın kimi təqdim edilir [4]. Türk ədəbiyyatında belə qadın tipi “ölümcül qadın” adlandırılır.

Tədqiqata cəlb etdiyimiz “Mansur” povestində isə dünya ədəbiyyatında “ölümcül qadın” (*femme fatale*) adlandırılan anlayışın əlamətləri axtarılır. Əsərdə təqdim olunan “müasir qadın” və “müasir kişi” bu cəhətdən olduqca maraqlıdır. Bu H.Abbaszaadə yaradıcılığı üçün bir yenilik adlandırıla bilər.

“Mansur” (1968) povestinin qəhrəmanı virusologiya üzrə mütəxəssis, tibb elmləri doktoru, professor Mansur Cavadlıdır. Yazıçı əsərdə qadın-kişi münasibəti, xəyanət, sədaqət, insan hissləri və s. kimi problemləri bədii müstəvidə qələmə alır.

Qəməriləri, uşağı olmasına baxmayaraq həyat yoldaşı Mansura xəyanət edib bir müğənniyə qoşulub gedir. Ailəsinə, ərinə xəyanət edən qadın kimi təqdim edilən Qəməriləri əsas obraz kimi əsərdə görünməsə də, biz onun barədə Mansurun təhkiyəsindən məlumat əldə edirik. Amma bu təhkiyədə, həm də tərki edilmiş bir kişinin məğlubiyətinin səbəblərini öyrənirik: “O mənəfur əhvalatın da kökünü elə burda axtarmaq lazımdır. Qəməriləri gəzməyi, şənənməyi sevirdi. Mən isə səs-küydən qaçırdım. Su da bir yerdə qalanda iyələnir. İstədiyim qadının əlindən tutub dağların başına çıxasan. Xəzərin sahilində uzanıb günün altında yanasan. Meşədə yaşıl otların üstündə dincələsən...İmkan ola-ola mən bunların heç birini eləməmişəm” [1, s. 376].

Yazıçı qadının ailəsinə dağıtmasının səbəblərinə toxunur. Bu səbəb Mansurun heç də pis, kobud əri olması deyildir. Səbəb qadının mənəvi təklididir. Yazıçı ailə həyatında qadın-kişi uyğunluğunun vacibliyini göstərir. Əgər ailədə bu balans yoxdursa, ayrılıq labüd sonluqdur. Amma bu son xəyanətlə sonlanmamalıdır.

Qəməriləri münasibətini ərinə etiraf etməsinə baxmayaraq, ayrılığı rəsmiləşdirməyi gözləmədən müğənni ilə gedir. Axtardığını yeni münasibətində tapmayan qadın geri qayıdır. Və məhkəmədə boşanmaq istəmədiyini, əri ilə barışmaq istədiyini söyləyir. Bizim milli-mənəvi dəyərlərimizdə xəyanət qəbulənməzdir. Xəyanət edən qadın nəinki ailəsi, cəmiyyət tərəfindən də qınaq obyektinə olur. Lakin müasirləşən həyat tərzi bu prosesi belə adilləşdirir.

Ənənəvi ailə stereotiplərinin dağılmasında və ya dəyişməsində tək qadın aparıcı deyildir. Yeni müasir ailədə “müasir kişi” tipi də vardır. Hüseyn Abbaszaadə bunu Mansur obrazının timsalında uğurla təqdim edir. Azərbaycan kişisinə xas olmayan “sınımış kişi” psixologiyasını xarakteristikasını verir: “Arvadım mənə qoyub getdi. O, mənə estrada artistinin – lümənin ayaqlarına atdı. Tapdığı oğlan gözəl olsaydı, bəlkə də onun bu hərəkətlərinə nisbətən bəraət qazandırmaq olardı. Qadınların çoxu gözəllik qarşısında zəiflik göstərirlər. O artist ibdarın biridir. Səsindən başqa onda yaxşı nə var?! Barı elə kişini məndən üstün tutaydı ki” [1, c. 1, s. 291].

Mansur ya Qəmərilərin sadələvlüyündən, təcrübəsizliyindən tora düşdüyü qənaətinə gəlir,

ya estrada müğənnisini qınayır, onun neçə belə "təcrübəsiz qızı" yolundan çıxartdığını düşünür. Bunlar Mansura təskinlik vermir, o, Qəmər in hərəkətində özünü estrada müğənnisi ilə müqayisə edir. Mansur əsər boyu baxtından gileylənən mənə sınımış, sındırılmış, hər şeyin günahını özündə görə, axtaran kişi obrazı kimi yadda qalır: "Mən gözə görünməyən mikrobların dilini tapır, adamlarla dil tapa bilmirəm. Arvadım məni atıb getdi, institutun müdiriyyəti məni sevmir. Axtarsan, institutda işləyən yoldaşlarımdan da məni sevməyən tapılar. Yəqin xasiyyətim pisdir, tündməcazam" [1, c. 1, s. 293].

Yazıçı Mansurun xarakterindəki quruluşun, adamayovuşmazlığın, qapalılığın nəinki ailədə, işdə, yoldaşları arasında da münasibətində soyuqluq yaratdığını təsvir edir. Mansur tərkedilməsinin günahını özündə görsə də, hər həkin səadətində öz əlində olması fikri ilə razılaşmır. Tək qalmağı qəbul edə bilməyən Mansur "daha belə yaşamaq olmaz. Mən yalqızlıqdan xəstələmişəm" [1, s. 341] deyərək meylini təsadüfi tanış olduğu Validəyə salır. Yazıcının təqdim etdiyi ikinci qadın Validədir. Validə də əylənməyi sevən, şux təbiətli, cazibədar bir xanımdır. Ailə həyatı dağılan Mansur ezamiyyətə gedərkən qatarda Validə ilə tanış olur və ilk andan bu qadınlardan təsirlənir. Validə onun "sınımış inam"ını özünə qaytarır.

Mansur Validəni görəndə kimi ondan xoşu gəlir. Daha sonra Validənin ona qarşı sərbəst davranması Mansuru şübhəyə salmır: "Yəqin heç kəslə gəzmir. Adamı olsaydı mənimlə gəzməyə çıxmağı, evlərinin qabağında görüşməyi, zəng çalmağı təklif eləməzd" [1, s. 329].

Validənin Mansurdan xoşu gəlir. Öz hisslərini hər şeydən üstün tutan bu qadın Mansurun ona qarşı olan səmimi duyğularından istifadə edir: "Mansur, əzizim, sən elə ciddi təklif edirsən ki, mən dərhal cavab verə bilmirəm. Qoy fikirləşim, sonra deyərəm. Bu məsələdə məni tələsdirmə. Onsuz da biz sənə ilə elə yaxınlıq ki..." [1, s. 359]. Validəyə bu yaxınlıq bəs edirdi. Onun Mansura münasibətinin əsl mahiyyəti Mansura yazdığı məktubla açılır.

Evli olmasına baxmayaraq Mansurla münasibət yaşayan Validə bunun ondan və ərindən gizlədir. Validə daha da irəli gedərək, xəyanətinə bəraət də qazandırır. Əsərdə "ərinə düşünən" Validənin iç üzü bu sətirlərdə daha aydın hiss edilir: "Ola bilsin ki, o, bizim gizli əlaqəmizdən xəbərdardır. Amma özünü o yerə qoymur. Mənim onu atmağım insafsızlıq olmazmı?! Mən belə bir insanın səadətini pozduğum üçün ömrüm boyu vicdan əzabı çəkərəm" [1, c. 1, s. 390].

Povestdə yazıçı iki qadın obrazı yaratmışdır. Bu qadınlar xaraktercə bir-birinə bənzəsələr də, Validə "ölümcül qadın" tipinə daha uyğun gəlir. "Ərinə düşünsən" də, ona xəyanət edən Validənin gizli münasibəti ilə müqayisədə Qəmər in hərəkəti oxucuda ona qarşı ikrah yaratmır. Qəmər başqasını sevdiyini açıqcasına Mansura deyib onu tərkdən etdiyi halda, Validə gizli görüşmələrinə haqq qazandırır: "Ərim qoca olsa da, mənə qarşı çox qayğıkeşdir. Ancaq başqaları kimi onun da nöqsanları var; qorxaqdır, şöhrətpərəstdir, lakin mən onu atıb getmək fikrində deyiləm. O, həmişə deyir: Validə, məndən üz döndərsən məhv olaram. Bu, həqiqətən də belədir" [17, c. 1, s. 390].

Validə Hüseyn Abbaszadə bədii nəsr üçün yeni obrazdır. Öz hisslərini hər şeydən və hər kəsdən üstün tutan bu qadın milli-mənəvi dəyərlərə uyğun gəlməyən qadınlardır. Xəyanətinə bəraət qazandıran Validə Mansura xəyanəti bağışlamağı, göz yummağı təklif etməkdən belə çəkinmir: "Oğlunun xatirinə arvadınla barış. Məgər həyatda övlad xatirinə ailəsindən ayrılmayanlar azdırmı? Sən də onlardan biri ol" [1, s. 389].

Nəticə olaraq, Validəni "ölümcül qadın" tipi olduğu açıq görünür: "Fəlakətə aparan, ölümcül qadın istədiyinə nail olmaq və kişini ələ keçirmək məqsədilə bir oyun qurur. Bu oyunla kişini özünə bağlayar, kişi fəlakətə sürükləndiyini görsə də, bu oyunun içindən çıxmağı bacarmaz. Qadınlığı və cazibədarlığı ölümcül qadının ən güclü silahıdır. Kişinin arzularını kəşf etməsilə üstünlük qazanar. Yeri gəldiyində bu zəifliklərdən istifadə edər" [5, s.12].

Nəticə olaraq qeyd edə bilərik ki, povestdə yazıçı "müasir qadın" və "müasir kişi" prob-

lemini tədqiqat müstəvisinə gətirib. Təqdim edilən qadın və kişi obrazları milli-mənəvi dəyərlərimizə uyğun olmamaları ilə seçilir. Bunun səbəbi, bu obrazların bizlərdən olmamasıdır. Çünki hər bir millətin genetik kodları vardır. Bu kodlara uyğun gələməyən kənar ünsürlər özünü açıq şəkildə göstərir.

Əsərin təhlili zamanı “ailədəki qadın” modelinin “cəmiyyətdəki qadın” modelinə inteqrasiyası zamanı genetik kodun nəzərə alınmaması nəticəsində qadına, eləcə də kişiyyə verilən azadlığın yanlış qavranıldığı müəyyən olunur.

Bir sözlə, əsər bizi ailə, əxlaq, qadın-kişi münasibətləri, onların ailə və cəmiyyətdəki rolu, nüfuzu məsələləri barədə düşünməyə sövq edir. Yazıçı müasir dünyanı, onun bizə diqtə etdiyi yeni qaydaları tənqid etmədən bizi var edən gen kodlarımızdan uzaqlaşdığımız təqdirdə qarşılaşacağımız problemləri diqqət mərkəzinə gətirir. “Müasir qadın”, “müasir kişi” modeli altında “qərbətəsrirli” qadın və kişi modelinə qarşı öz keçmişini, milli-mənəvi dəyərlərini, gen kodunu bilən müasir düşüncəli vətəndaş modelinin qoyulmasının labüdlüyü vurğulanır.

ƏDƏBİYYAT

1. Abbaszadə, H.A. Seçilmiş əsərləri. İki cildə, I cild. Bakı: Azərbaycan Dövlət Nəşriyyatı, 1976, 390 s.
2. Alışanoğlu, T. Sema Doqanla müsahibə // “Rezonans” qəzeti. 1998, 30 sentyabr - 2 oktyabr.
3. Bayramov, Q; Qurbanqızı (Rzayeva), J. Xalq yazıçısı İlyas Ə fəndiyevin yaradıcılığı ədəbi tənqiddə. Bakı: Yazıçı, 2014, 272 s.
4. Femme Fatale. https://tr.wikipedia.org/wiki/Femme_fatale. 2020, 14 may.
5. Kelleci, Y. 1860-1950 Arası Türk Romanında “Ölümcül Kadın (Femme Fatale) İmgesi, Yüksek Lisans Tezi. Ankara, 2019, 123 s.

ADPU-nun doktorantı
e-mail: heyderova89@inbox.ru

Aygün Heydarova

"FEMME FATALE" IN HUSEYN ABBASZADEH'S "MANSUR" NARRATIVE

This article analyzes the role of women in society and family, the approach to the traditional and modern type of women in the artistic prose of Huseyn Abbaszadeh. The article addresses the issue of the woman's way, the position of the woman in Azerbaijani literature. Huseyn Abbaszadeh's fiction (the narrative “Mansur”) examines how he represents the type of “fatal woman” (femme fatale). In the conclusion, it is found that the freedom given to a woman is misunderstood as a result of ignoring the genetic code when integrating the “woman in the family “model into the” woman in society “ model. It is emphasized that against the model of “ modern woman “and” modern man”, which is influenced by the West, it is necessary to put a modern well-thought-out civil model that knows its past, national and spiritual values, and the gene code.

Keywords: *Huseyn Abbaszadeh, woman, femme fatale, family, society*

Айгун Гейдарова**“РОКОВОЙ ЖЕНЩИНЫ” В ПОВЕСТИ ГУСЕЙНА АББАСЗАДЕ “МАНСУР”**

В данной статье анализируется роль женщины в обществе и семье, подход к традиционному и современному типу женщины в художественной прозе Гусейна Аббасзаде. В статье рассматривается вопрос о женском пути, положении женщины в азербайджанской литературе. В художественной прозе Гусейна Аббасзаде (повесть “Мансур”) рассматривается, как он представляет тип “роковой женщины” (*femme fatale*). В заключении делается вывод о том, что свобода, данная женщине, неправильно понимается в результате игнорирования генетического кода при интеграции модели “женщина в семье “в модель” женщина в обществе”. Подчеркивается, что против модели “современной женщины “и” современного мужчины”, на которую оказывает влияние Запад, стоит поставить современную продуманную гражданскую модель, которая знает свое прошлое, национально-духовные ценности, генный код.

Ключевые слова: Гусейн Аббасзаде, женщина, роковая женщина, семья, общество

(Akademik İsa Həbibbəyli tərəfindən təqdim edilmişdir)

Daxilolma: İlk variant 12.10.2020
Son variant 11.12.2020